

Aalto University

Aalto-yliopisto

Joukkoliikenneasemien käyttäjätestaustutkimuksen tietosuojailmoitus

1. Mitä tässä tutkimuksessa tutkitaan ja mikä on henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tässä tutkimuksessa tutkitaan julkisen liikenteen vaihtoyhteyksiä Helsingin joukkoliikenneasemilla. Tutkimuksessa kartoitetaan, miten hyvin asemat toimivat käyttäjän näkökulmasta, kun käyttäjä tekee vaihtoja liikennevälineestä toiseen tai saapuu asemalle kadulta. Tutkimuksen rahoittaa Helsingin kaupunki.

Etukäteen valitut osallistujat toteuttavat vaihtoja asemilla tutkijan ohjeistamina, ja tutkija sovitusti kuvaa ja äänittää osallistujien puhetta ja liikettä äänityslaitteella ja kameralla. Kuvausta ja äänitystä ei ole mahdollista suorittaa ilman, että myös tutkimukseen osallistumattomien ihmisten henkilötietoja tallentuu. Nämä henkilöt eivät ole tutkimuksen kohteena eikä heidän henkilötietojaan käsitellä tutkimuksessa tietojen tallentamista lukuun ottamatta. Näiltä henkilöiltä ei myöskään kysytä suostumusta tutkimukseen.

2. Mitä henkilötietoja tutkimuksessa käsitellään

Tutkimuksen järjestämistä varten kerätään osallistujien nimi ja yhteystiedot. Lisäksi taustatietolomakkeella osallistujilta kerätään seuraavat henkilötiedot: nimi, ikä, sukupuoli, asuinpaikka korkeintaan kaupunginosan tarkkuudella, joukkoliikenteen käyttöikeys ja se, kuinka hyvin osallistuja tuntee tutkimuksen joukkoliikenneasemat entuudestaan. Ennen asemilla tehtävää tutkimusta osallistujilta kerätään suostumuslomakkeet, joista ilmenee osallistujan nimi ja allekirjoitus. Tutkimuksen aikana osallistujia haastatellaan ja heidän puhettaan äänitetään ja liikettä kuvataan videokameralla. Äänitteistä tehdään myös litteroidut versiot.

Erityiset eli arkaluonteiset henkilötiedot

Erityisiä henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai muita erityisen suojattavia tietoja ei käsitellä tutkimuksessa. Kuvatun materiaalin taustalla voi näkyä erityisiin henkilötietoihin kuuluvia asioita, mutta vain siltä osin, kuin kyseiset henkilöt ovat näitä itse julki tuoneet liikkumalla julkisessa tilassa.

Henkilötietoja kerätään seuraavista lähteistä:

Tutkittavalta itseltään taustatietolomakkeella, suostumuslomakkeella, haastatteluilla, ääninauhoituksilla ja videokuvalla.

3. Henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuus ja tunnistettujen tietojen poistaminen

Tutkimuksessa käsitellään vain tutkimuksen tarkoituksen ja toteuttamisen kannalta tarpeellisia tietoja. Taustatietolomakkeella kerättyä tutkimusaineistoa käsitellään tutkimuksen aikana analysointivaiheessa sellaisessa muodossa, että tutkittavan henkilöllisyys ei ole suoraan tunnistettavissa siitä tutkijoille ilman lisätietoja. Suorat tunnistetiedot, kuten nimi, korvataan satunnaistunnisteella. Ääni- ja videotallenteita käsitellään muokkaamattomassa muodossa, jossa tutkittava on suoraan tunnistettavissa, koska tämä on välttämätöntä tutkimuksen toteuttamiselle.

Ääni- ja videotallenteiden aineisto muutetaan ei-tunnistettavaan muotoon litteroimalla. Tallenteista (ml. haastattelutallenteet) ilmenevät suoran tunnistamisen mahdollistavat tiedot poistetaan ja alkuperäinen äänitallenne poistetaan litteroinnin jälkeen. Mikäli tutkittava paljastaa itsestään suoraan yksilöiviä tietoja, joista hänen henkilöllisyytensä on mahdollista päätellä, kuten työpaikan ja aseman, tällaiset tiedot poistetaan litterointivaiheessa. Mikäli tutkittava paljastaa haastattelussa arkaluonteisia tietoja, eikä tällaisten tietojen käsittely ole välttämätöntä ja ne eivät ole tutkimuksessa millään tavalla mielenkiinnon kohteena, kyseiset tiedot poistetaan litterointivaiheessa. Tutkimusdatan luokittelua karkeistetaan, esim. käytetään ikähaarukkaa täsmällisen iän sijaan tunnistamisen vaikeuttamiseksi.

Tutkittavien henkilöllisyyttä ei ole mahdollista tunnistaa tutkimuksesta tehtävästä tieteellisestä julkaisusta tai muista julkaistavista tutkimustuloksista.

4. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyperusteena ovat yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus ja tutkittavan nimenomainen suostumus.

Taustatietojen keräämistä varten tutkittavilta saadaan suostumus heidän täyttämänsä sähköisen taustatietolomakkeen kautta. Lomakkeella mainitaan selkeästi, että täyttämällä ja lähettämällä lomakkeen tutkittava ilmaisee suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn. Lomakkeella kuvataan myös, miten suostumuksen voi perua.

Paikan päällä tapahtuvaa kuvaamista ja äänitystä varten tutkittavilta saadaan suostumus paperisella suostumuslomakkeella, jonka tutkittava allekirjoittaa ennen kuvaamisen ja äänittämisen alkamista. Lomakkeella kerrotaan, miten suostumuksen voi perua, ja suostumuksen peruutus selitetään tutkittavalle myös suullisesti.

5. Henkilötietojen jakaminen

Tutkimuksessa käsiteltäviä henkilötietoja ei luovuteta kolmansille osapuolille.

6. Kansainväliset tietojen siirrot

Tutkimushankkeen henkilötietoa sisältävää dataa ei siirretä Euroopan Unionin tai Euroopan Talousalueen ulkopuolelle tai kansainvälisille järjestöille.

7. Henkilötietojen säilytys ja suojaaminen

Manuaalisen aineiston suojaaminen: Äänityslaitetta ja videokameraa ja niiden muistikortteja sekä paperisia suostumuslomakkeita säilytetään tilassa, johon vain tutkijalla on pääsy.

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot: Henkilötietoja käsitellään ja säilytetään Helsingin kaupungin hyväksymissä tietoturvallisissa järjestelmissä. Tietoja säilytetään ja käsitellään kaupungin käyttämässä Teams-pilvipalvelussa. Osallistujien taustatietoja kerätään lisäksi kaupungin käyttämässä Microsoft Forms -palvelussa. Helsingin kaupungin omistamat, tutkimuksessa käytettävät tietokoneet ja tietojärjestelmät on suojattu käyttäjätunnuksella ja vahvalla salasanaalla. Pääsy henkilötietoja sisältävään tutkimusaineistoon on teknisesti rajattu niin, että ainoastaan tutkimuksen tekoon osallistuvilla henkilöillä sekä tutkimuksen toteuttamisen kannalta välttämättömillä henkilöillä on pääsy henkilötietoihin.

8. Henkilötietojen säilytys ja poistaminen

Kaikki tutkimuksessa käytettävä henkilötietoja sisältävä data poistetaan heti, kun se on tutkimuksen teon kannalta mahdollista, kuitenkin viimeistään 11.3.2025.

9. Tutkimukseen osallistuvan oikeudet

Yleisen tietosuojasetuksen (GDPR) mukaan henkilöllä on oikeus:

- saada tietoa henkilötietojensa käsittelystä
- tarkastaa itseään koskevat tiedot
- pyytää tietojensa oikaisua
- pyytää tietojensa käsittelyn rajoittamista
- vastustaa tietojensa käsittelyä
- Oikeus tietojensa poistamiseen, jos tietosuojasetuksen 17 artiklan 1 kohdan edellytykset täyttyvät ja käsittely ei ole enää tarpeen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos tietojen poistaminen todennäköisesti estää kyseisen käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.

Siinä tapauksessa, että tutkimuksen tekeminen ei edellytä tai ei enää edellytä rekisteröidyn tunnistamista, rekisterinpitäjä ei ole velvoitettu hankkimaan lisää tietoja, jotta data tai rekisteröity voitaisiin tunnistaa vain sen vuoksi, että rekisteröity voisi käyttää oikeuksiaan. Jos rekisterinpitäjä ei tunnista dataa, joka on liitettävissä tiettyyn rekisteröityyn, niin rekisteröidyllä ei ole oikeutta tietojen tarkastamiseen, tietojen korjaamiseen, tietojen käsittelyn vastustamiseen eikä tietojen poistamiseen. Jos rekisteröity kuitenkin antaa lisätietoja, joiden avulla hänet voidaan tunnistaa tutkimusdatasta, niin oikeuksia ei rajoiteta.

10. Rekisterinpitäjän yhteystiedot

Tämän tutkimuksen rekisterinpitäjä on Helsingin kaupunki.

Tutkimuksesta vastaava henkilö

Tutkimuksen toteuttamista koskevat kysymykset voi osoittaa tutkimuksesta vastaavalle henkilölle, joka on tässä tutkimuksessa lina Rusanen, iina.rusanen@hel.fi.

Tietosuojavastaava

Mikäli tutkittavalla on tietosuojaan tai henkilötietojen käsittelyyn liittyviä kysymyksiä tai pyyntöjä, tutkimukseen osallistuvan tulee ottaa yhteyttä Aalto-yliopiston tietosuojavastaavaan: puh. 09 47001 (vaihe), tietosuojavastaava@aalto.fi, tai Helsingin kaupungin tietosuojavastaavaan: tietosuoja@hel.fi.

Jos tutkimukseen osallistuva kokee, että hänen henkilötietojensa on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti, on osallistujalla oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle, tietosuojavaltuutetulle (lue lisää: <http://www.tietosuoja.fi>).